

ARIANY

100 ANYS
DE
MIRÓ
ILLES BALEARS

Revista de l'Associació
Cultural Ariany.
Maig - Juny 1993.
N. 185 PVP: 300 ptes.

**NI UN ...
...NI S'ALTRE!**

S'AIGUA

ÉS

NOSTRA!

* Dia 2 de maig ens va deixar madò Francisca Genovard Mestre (de Sa Figuereta), tenia 82 anys i era fradina.

* Dia 3 de maig ens va deixar l'amo en Miquel Ribot Ferriol (Sandic), tenia 75 anys i era casat.

Descansin en pau.

* Dia 16 de maig varen combregar en José Maria Vallejo Morey, n'Antoni Frontera Negre, en Pedro Mestre Mestre, i na Magdalena Rigo Mestre.

Cançons dedicades a sa meva cosina Francisca Genovard Mestre.

Que Déu t'hagi recollida,
Francisca cosina meva,
i que el Cel ja sigui ca teva,
per tota una eterna vida.

Déu del Cel ho sap donar,
si s'ho tenen merescut,
i es temps que tu has viscut,
bon exemple has sabut dar.

Déu del Cel quan et crida,
ja et tenia preparat,
un puesto ben reservat,
que és es premi que sol donar.

Noltros que hi venim darrera,
en tú mos poguem trobar,
a n'el Cel per disfrutar,
que és lo únic que mos queda.

Déu del Cel t'hagi coronada,
amb una corona hermosa,
ja que eres tan fervorosa,
i llavors bona cristiana.

Joan Frontera.

LLETRES CREUADES

HORITZONTALS.- A) S. B) Sec. C) Cegar. D) Panades. E) Sang. Amen. F) Malifet. G) Ramar. H) Rel. I)S

VERTICALS.- 1) S. 2) Pam. 3) Canar. 4) Senglar. 5) Segá. Imes. 6) Cadafal. 7) Remer. 8) Set. 9) N.

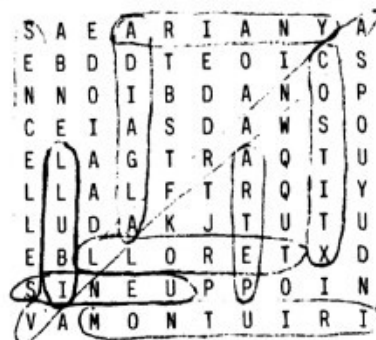

* Dia 20 de juny va combregar na Patrícia Maria Moncadas Oliver i varen batejar a na Raquel Maria Moncades Oliver.

SOLUCIONS

TEST CULTURAL

- 1) PP
- 2) PP
- 3) PSOE
- 4) NO
- 5) Per l'any 1995

ARIANY
 Revista Local Independent
 Plaça de sa Creu, 2
 07529 Ariany
 Teléf.: 56 12 87
 D.L.: PM 207-1971

Edita:
 Associació Cultural Ariany
 Grup de Redacció:
 Gabriel Frontera Mestre
 Jaume Taberner Ribot
 Catalina Pont Julià
 Tomeu Bauçà Frontera
 Margalida Taberner Ribot
 Joan Molines Julià

Dibuixos:
 Jaume Capó Sansó

Imprimeix:
 Apóstol y Civilizador
 * * * * *

Els articles, cartes i comunicats publicats en aquesta revista sols expresen l'opinió dels seus autors.

aigües de "SA MARINETA"

Davant les confuses informacions de travassar les aigües de SA MARINETA per part del Govern i l'empresa EMAYA per a l'abastiment d'altres poblacions, els llubiners hem cregut oportú la constitució d'una coordinadora encaminada a preservar l'ús del darrer aquífer verjo de Mallorca.

Els objectius principals d'aquesta coordinadora tenen com a finalitat, entre d'altres els següents:

* Aconseguir promoure un Pla de recursos hidràulics seriós, pel conjunt de les Illes.

* Que no s'estregui ni una sola gota d'aigua de la darrera reserva natural "SA MARINETA", mentre

no s'hagin esgotats tots els recursos d'aprofitament d'aigües que aboquen a la mar i d'estalvi del consum i de la revisió de xarxes distribuïdores.

Si entre tots aconseguim aquests objectius, la zona de "SA MARINETA" romandrà com a reserva hidrològica per abastir la nostra Illa en un futur i en casos d'extrema necessitat.

Tenim nafres ben fresques i obertes produïdes, tan a les zones del PLA DE SANT JORDI, CAMPOS, SES SALINES, com a altres indrets de Palma, per manca de previsió i d'estudis seriosos. La salinització d'aquestes zones és irreversible i, de moment, suministren miseri en forma d'aigua salada.

Deu raons per oposar-nos

al transvassament d'aigua

1.- Els tècnics asseguren que hi ha unes possibilitats bastants elevades de salinitzar l'aquífer ja que no hi ha prou informació del nostre subsòl. En primer lloc s'han de realitzar estudis que demostrin que efectivament hi ha un excedent i que les característiques hidràuliques del subsòl permeten la seva extracció sense un perill de salinització.

2.- El nostre ja és el darrer aquífer important connectat amb la mar que no està salinitzat. El del Pla de Sant Jordi i el de Campos, per mor d'una mala gestió, han sofert un procés irreversible.

3.- La salinització és un procés irreversible, una vegada salinitzada una conca mai no es dessalinitza.

4.- La densitat de població de la nostra comarca és prou important. Els seus nuclis de població: Inca, Sa Pobla, Muro, Alcúdia, Sineu... necessiten tenir assegurat el subministrament d'aigua.

5.- L'agricultura intensiva de reguiu és una important font de treball en la comarca estant arrelada tradicionalment en Sa Pobla i Muro. Aquest transvassament la perjudicarà notablement.

6.- La important ocupació turística del Port

d'Alcúdia i Can Picafort necessita mantenir-se ja que és una font de treball molt important. El turisme de la nostra comarca té el mateix dret a existir que el de Palma i Calvià.

7.- L'albufera és el parc natural més important de les Balears i el transvassament pot suposar la seva dessecació i la conseqüent pèrdua d'aquesta riquesa natural que atreu gent de tot el món.

8.- L'aigua es transvassa a una empresa que comercialitza amb ella com a producte especulatiu. El seu president assegura que els objectius són obtenir aigua d'on sigui sense importar-li d'on ve ni, per tant, les conseqüències.

9.- La construcció de la canonada pel transvassament té un cost elevadíssim, 900 milions, que es podrien invertir en reduir les pèrdues en la xarxa de distribució d'aigua de Palma que són del 25%. Aquest percentatge suposa més aigua de la que es pot transvessar de la nostra conca.

10.- Aquesta no és la solució ja que en haver-se salinitzat la situació serà encara més greu que l'actual. La solució està en fer un ús racional d'aquest recurs i reciclar les aigües residuals com ho fan a zones amb la mateixa problemàtica que la nostra: Israel, Aragó, Catalunya.

NOTA: A la redacció de la Revista tenim unes fulles per a les persones que vulguin firmar per protestar i evitar que nos robin s'aigua de SA MARINETA. Esperam sa vostra col·laboració.

Final de Catequesi

Com a cloenda del curs de catequesi que s'ha duit a terme a n'el nostre poble es va celebrar una missa en la qual els grans protagonistes foren ets allots que han assistit durant tot l'any a n'es curset i es catequistes.

També dia 5 de juny varen fer una excursió per celebrar l'acabament des curs.

El 061

Com tots sabeu, fa una temporada que funciona aquest número de telèfon per les urgències mèdiques.

A través de la Premsa Forana de Mallorca, la direcció dels Centres d'atenció Primària d'INSALUD, ens ha fet arribar una comunicació referent a l'escàs nombre de demandes rebudes dels particulars dels pobles de Mallorca, i ens suggereixen la conveniència de donar a conèixer l'existència d'aquest servei.

Esperam que no hàgim de telefonar cap vegada al 061, ja que només és en cas d'urgència, però si vos veis estrets no dubteu en fer-ho.

Anada a Lluc

L'associació de la tercera edat va anar a Lluch per adorar a la Mare de Déu, aquesta trobada és una encontrada de totes les associacions de la tercera edat de Mallorca que es celebra cada any, cada associació fa una ofrena de flors a la Mare de Déu i també a nivell particular les persones hi duen un ram.

-4-

Eleccions

Dia 6 de juny hi va haver eleccions generals, els resultats a nivell nacional segurament les coneixeu, els resultats a Ariany foren els següents:

Nº d'electors censats 710
Nº d'electors que votaren 590
Participació 83'09%

CONGRES DELS DIPUTATS

PP..... 317

UM..... 176

PSOE..... 53

PSM-ENE.... 19

CDS..... 10

EU..... 4

ERC..... 3

ARM..... 1

EVIB..... 1

Nuls..... 2

En Blanc... 4

SENAT

José Cañellas (PP)... 309

Jaime Font (PP)..... 178

Jeroni Albertí (UM).. 178

Fernando Trujillo (UM) 161

Antoni Garcias (PSOE). 58

Miquel Riera (PSOE)... 48

Joan Arbona (PSM)..... 18

Pere Sampol (PSM)..... 16

Miquel Artigues (CDS). 11

Miquel Nadal (CDS).... 10

Joan Mir (ERC)..... 5

Magdalena Blanca (EVIB) 4

Miquel A. Lladó (EVIB) 3

Maria Bonnín (EU).... 3

Miquel A. Cabeza (EU). 3

Eduardo Vizcaino (ARM) 2

Nuls..... 12

En blanc..... 1

Sa Marineta

Segurament ja sabreu el truí que hi ha amb lo de ses aigües de Sa Marineta, el fet és que s'en volen dur s'aigua d'un pou que hi ha a Llubí cap a Palma i Calvià, aquesta aigua, juntament amb un pou que hi ha a Ariany, en principi havia de servir per regar es pagesos d'Ariany i Petra, hi ha hagut moltes promeses que no s'han complit, s'ha de recordar que a les passades eleccions el Conseller d'Agricultura, P.J. Morey vengué a Ariany i va prometre que sa posaria en marxa i ara mirau per on la s'en volen dur a Palma.

La televisió de Balears en va fer un reportage que estava gravat a Ariany i que es principal protagonista va esser en Miquel Mestre Sansó. Per evitar aquest transvassament s'ha format una Coordinadora, en trobareu més informació a una altre part d'aquesta revista, vos volem dir que a la redacció de la revista tenim unes llistes obertes per les persones que vulguin firmar per evitar aquest expoli que fan al Pla de Mallorca.

Aniversari

Aquest mes de juny s'han complit 25 anys de l'ordenació sacerdotal de Don Nadal Trias, rector d'Ariany desde fa més o manco un any.

Tots es que feim feina a Sa Fulleta li volem donar l'enhonorabona per aquest fet i desitjar-li que en pugui complir molts més.

*Aquesta fotografia és de
s'hona de partir cap a Lluc.*

Donants de Sang

El passat 9 de maig va tenir lloc a Santa Margalida la Trobada anual de Donants de Sang, l'acte va consistir amb una missa, en que ca da poble va fer unes ofrenes, llavonces es varen posar les diferents medalles, enguany a Ariany es posaren una de 25 donacions i tres de 10 donacions.

També es va fer entrega als diferents mitjans de comunicació d'una placa per la col·laboració que presten. A Ariany n'entregaren una a la ràdio parroquial i una a "Sa

Fulleta", la placa du la següent inscripció:

LA GERMANDAT DE DONANTS
DE SANG DE MALLORCA
A
SA FULLETA D'ARIANY
PER LA SEVA COL·LABORACIÓ.

Confirmació

El proper 10 de juliol un grup de joves i al·lotes d'Ariany rebran el sagrament de la confirmació de mans del Sr. Bisbe de Mallorca.

Aquest grup ja fa un grapat d'anys que va començar la preparació, varen començar amb D. Mateu Buades, següiren amb

es rector i frares de Petra i han acabat amb D. Nadal, sens dubte una preparació un poc accidentada.

Ampliació zones 5B

A proposta de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, s'ha acordat instar al Govern de la Nació que solliciti de la CEE l'ampliació de l'àmbit geogràfic de l'actuació del Programa Operatiu del "Pla de Desenvolupament de les Zones Rurals de les Illes Balears de l'Objectiu 5B", a executar durant el període 1994 - 1999, als municipis de la Mancomunitat Pla de Mallorca.

Miquel Àngel Nadal amb "Sa Fulleta"

El Barça ha guanyat una altra vegada la lliga, felicitats a tots els "Culers"!

L'esforç de tots els jugadors durant la temporada ha arribat al seu fi i només un equip podia guanyar, aquest any ha tornat ésser el Barça, per tercera vegada consecutiva.

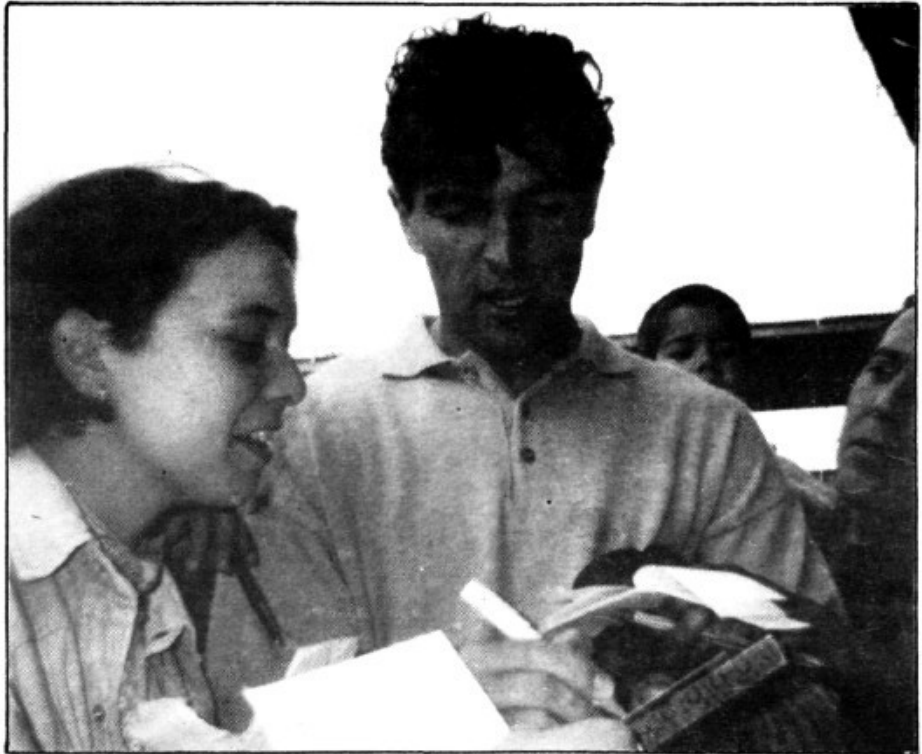
En Miquel Angel Nadal és el mallorquí del Barça, aquest jove net va néixer a Porto Cristo el 28 de juliol de 1966, fa dues temporades que vesteix els colors Blaugrana i també ha estat convocat en diverses ocasions per la Selecció espanyola.

El passat dia 1 de maig, vàrem tenir l'ocasió de parlar amb en Nadal al "Nou Camp", i va tenir l'amabilitat de dedicar-nos un autògraf per "Sa Fulleta", i per cert va dir que un dia vendria a veurer-nos.

També cal recordar que els seus companys d'equip, amb els que vàrem parlar, varen ésser molt simpàtics i amables.

Aquesta revista arribarà a les mans d'en Miquel Angel Nadal, esperam que li hagi agradat aquest petit escrit dedicat a ell, també li volem fer arribar la felicitació per ésser Campions de la lliga 92 - 93.

Margalida Taberner.

Miquel Àngel Nadal
Per Sa revista
Ariany

6 Un poc de tot

D'aquests dos mesos, tenim poques notícies interessants per destacar referint-se al nostre poble, ja que quasi bé, únicament s'ha parlat d'eleccions, governs, canvis de governs, etc., però si que n'hi ha haguda alguna i que ressenyaré a continuació.

ELECCIONS GENERALS

Co ja queda exposat a un altre apartat, el passat 6 de Juny, varen tenir lloc les eleccions generals per elegir el President de Govern pels propers quatre anys.

A Ariany va haver-hi una assistència bastant nombrosa de població censada que va anar a votar, significat el 83 % del cens total.

Va sorprendre un poc, que UM tregués tan pocs vots, tenint en compte el carisma personal de n'Antoni Pascual, batle d'Ariany i actual Secretari General del partit, ara bé, jo crec que tampoc s'han de tenir molt en compte aquests resultats ja que desde un primer moment, més bé pareixia un enfrontament PSOE-PP, mentres els altres partits a nivell nacional eren convidats de pedra, encara que com s'està veient ara, els partits regionalistes tenen una importància que pot esser decisiva i basta pensar en Convergència i Unió i en el Partit Nacionalista Basc.

També cal destacar que a les Balears, el partit guanyador va esser el PP i a nivell nacional, el PSOE, encara que no en majoria absoluta com a les 3 darreres convocatòries.

I ara, fessem el que diu el refranyer: Festes passades, coques menjades; deixem les generals i ja podem començar a preparar-nos per les Regionals que no nos donarem compte i ja hi serem damunt ja que si no es canvien les dates, seran pel 1995.

I a n'aquestes, si que segurament hi haurà més guerra i partits com PSM o UM que a les darreres generals no han conseguit treure cap parlamentari, puguin tenir qualque cosa que dir,

però, esperem aconteixements i ja ho sabeu, socialistes per quatre anys més,.....si això aguanta!

CANVIS AL GOVERN BALEAR

I ja que estam en política, aquest més de Juny, hi ha hagut una inesperada remodelació del Govern Balear, en l'entrada de cares noves a una sèrie de conselleries.

Han desaparegut consellers històrics i d'un gran pes específic com Jaume Cladera, fins ara Conseller de Turisme, Alexandre Forcades, Conseller d'Economia i Hisenda, Jeroni Saiz, Conseller d'Obres Públiques i Gabriel Oliver, Conseller de Sanitat, per donar entrada a noves generacions com Rosa Estaràs i Joan Flaquer en només 27 anys, Catalina Cirer en 29 o Jaume Mates en 36.

La premsa, sindicats i patronal, no puc dir que hagin acollit molt bé aquesta remodelació, sobretot, pel que respecta al nou Conseller de Turisme, ja que consideren que hem guanyat en joventut però hem perdut en experiència i que a n'aquestes altures, no estam per fer proves, però crec que hem de donar un marge de confiança i segur que més d'un demostrarà que no s'han equivocat amb ell.

Després de la remodelació, el Govern Balear, queda de la següent manera:

- President: Gabriel Cañelles.
- Vicepresident: Rosa Estaràs.
- Governació: Catalina Cirer.
- Cultura: Bartomeu Rotger.
- Turisme: Joan Flaquer.
- Sanitat: Bartomeu Cabrer.
- Industria i Comerç: Cristòfol Triay.
- Obres Públiques: Bartomeu Reus.
- Agricultura: Pere J. Morey
- Funció Pública: Jose Berastain
- Economia i Hisenda: Jaume Matas

La Conselleria de Treball i Transports, desapareix com a conselleria i es crea la de Governació.

RIBOT RIERA, EL MILLOR DE TERCERA

Efectivament, En Miquel Ribot,

ha estat elegit com a millor àrbitre de 3ª divisió de les Balears.

Aquesta classificació, està feta en base a unes puntuacions d'uns informadors tècnics del Comité Balear d'Àrbitres que envia periòdicament als partits que es disputen.

Posats en contacte amb ell, m'ha contestat a una sèrie de preguntes:

* Quants de partits has arbitrat enguany?

Tretze

* Tu ets àrbitre de 3ª divisió però segons tenc entès, com a linier ja has participat a qualque partit amb equips de 1ª, es veritat?

Si, vaig anar amb Riera Morro al partit de lliga de la temporada 91 al Barcelona Tenerife, i l'any 92, al partit de Copa At.Madrid At. Bilbao.

* Va sortir publicat, que ara et presentes a unes proves per ascendir de categoria, Com funciona això?

El Col·legi d'Àrbitres mos proposa, després d'una preselecció a base de proves teòriques.

Precisament ara, els dies 3 i 4 de Juliol, vaig a Madrid a fer un curset i si l'aprov, pujaré a 2ª B.

* Hi ha qualque àrbitre conegut entre els professors?

Els responsables del curs, són En Sanchez Arminio, N'Urizar Aspitarte i N'Enríquez Negreira, però el meu professor, serà en Casajuana Rifà.

* Quan sabràs els resultats?

A finals de juliol.

* Sou molts els aspirants?

Mos presentam 145 per 45 places.

* Com estàs de moral, creus que seràs un dels 45?

Jo en tenc esperances, així i tot, si no va bé enguany, l'any que ve mi tornaré presentar. Jo ara tenc 28 anys i fins als 34 hi ha possibilitats, ara si arribas a n'aquesta edat i no has pujat, ja no hi ha res que fer de la mateixa manera, que a 2ª A si ha de pujar abans dels 37 i a 1ª Divisió abans del 41 si no és així, no tens cap possibilitat.

Esperem que les proves vagin bé i prest poguem presumir de tenir un àrbitre de categoria nacional. Segur que serà així, ja que segons notícies, és l'àrbitre en més projecció de les Balears.

PRESUPOST ARIANYER PEL 93

L'Ajuntament, va aprovar els pressuposts municipals per enguany pujant la quantitat a una xifra molt propera als 33 milions de ₧.

Dins l'apartat de les despeses cal destacar la partida destinada a inversions, 10 milions de ₧, seguida de la destinada a bens corrents i serveis, que puja 9'8 milions i la destinada a personal que suposen 8'6 milions més.

Per cert, i en lo referent a personal, la plantilla orgànica del Consistori, ha quedat fixada en 5 places; tres funcionaris (un administratiu, un secretari interventor i "es saig") i dos empleats en categoria de personal laboral (un auxiliar administratiu i un encarregat de neteja).

PLA PEL DESENVOLUPAMENT DEL PLA

Tal com va projectar el Govern Balear i que va quedar exposat a números anteriors d'aquesta "Fullleta", el Pla de Desenvolupament del Pla de Mallorca, està en marxa.

Per enguany, diverses conselleries tenen previstes inversions al voltant del 200 milions de ₧ per intentar reactivar el Pla de Mallorca.

La Conselleria de Sanitat, ha reservat una partida de 4'5 milions per millores dels centres sanitaris.

La Conselleria d'Agricultura, ja ha firmat un conveni pel qual subvenciona el 60% per arreglar camins rurals, suposant una partida superior als 85 milions.

La Conselleria de Cultura, destinarà 28 milions a un pla d'extensió d'educació física. Així mateix, facilitarà 5 milions per activitats culturals i 30 milions pel pla de millora de façanes.

Per altra part i encara que a hores d'ara no està pressupostat, la Conselleria de Comerç i Indústria, també té projectat la creació d'un polígon industrial al terme de Petra a on el Govern ja ha comprat terrenys per la creació d'indústries.

A part d'aquestes partides, existeixen crèdits subvencionats a baix interès pel desenvolupament d'activitats econòmiques i el departament de vivendes d'Obres Públiques, també concedeix subvencions per rehabilitació de vivendes.

Ja ho sabeu abans d'invertir, demanau informació a l'Ajuntament que igual hi ha subvencions per vosaltres i no ho sabeu.

COMARCA D'ACCIÓ ESPECIAL

Per altra part, i seguint amb el mateix tema anterior, a principis de Juny, els directors generals del Ministeri d'Administració Territorial, D. José Peña Rubio i D. Pedro de Eusebio, es varen reunir amb representants de la Mancomunitat des Raiguer i des Pla, per estudiar la possibilitat de declarar-les Comarques d'Acció Especial.

Aquesta classificació, es concedeix a les comarques en problemes econòmics del país, segons criteris del Ministeri d'Administració Territorial, ja sia per problemes de marginació històrica geogràfica o estrangulament temporal de l'economia d'una zona.

D'aquesta manera, el Govern Central, posa en marxa un programa per donar recolzament financer a projectes d'infraestructura econòmica que permetin

sortir de la crisi.

Peña, va assegurar que les dues Mancomunitats pareix que tenen les característiques idònees per optar a dita classificació i que hi ha moltes possibilitats ja que les Balears mai han rebut cap ajuda d'aquest tipus i això també es valora.

La reunió de la Mancomunitat des Pla, va tenir lloc a Ariany i a la mateixa també hi va assistir Alexandre Forcades aleshores conseller d'Economia i Hisenda i Gerard Garcia, delegat del Govern a les Balears.

El conseller Forcades, va explicar al secretari d'Estat que hi ha en marxa un projecte de reactivació econòmica, que és el que tractam a l'apartat anterior, i que s'hauria de tenir en compte a l'hora de posar en marxa possibles ajudes per la "Comarca d'Acció Especial", idea que per lo vist fou molt ben acollida pel secretari d'Estat Francisco José Peña.

LA SEU, ENDAVANT

La Comissió Insular d'Urbanisme va aprovar la construcció de la nova seu de la Mancomunitat des Pla.

L'edifici, com ja hem comentat altres vegades, està ubicat al carrer Hospital de Petra i es va comprar a darreries de l'any passat per 30 milions.

L'adjudicació de les obres, es farà mitjançant concurs al que hi podran optar totes les ofertes presentades.

Encara que de moment es desconeix el cost global de les obres, la Mancomunitat ja té firmat un conveni amb el Govern Balear, pel qual rebrà ajudes econòmiques al voltant dels 20 milions.

I per aquesta vegada, ja no hi ha res més, que passeu un bon estiu i pensau que a finals d'aquest mes, tenim sa festa de sa Independència i pel més que ve ses de Sa Patrona.

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

100 ANYS
DE
MIRO
ILLES BALEARS

La llengua,
feina
de tots

"Autoretrat" d'En Joan Miró.

No és la nostra intenció, fer un estudi profund d'En Joan Miró ja que per començar, únicament som uns simples admiradors del gran pintor català afincat a Mallorca desde l'any 1940, però tampoc volem deixar passar aquest any, centenari del seu naixement, sense fer una petita exposició de la vida d'aquest pintor universal que ens ha il·luminat amb una riquesa plàstica difícilment superable.

Vagi des d'aquí la nostra admiració i aquest petit homenatge realitzat en tota la bona intenció però mancat lògicament d'una profunditat que un crític d'art segurament faria d'En Joan Miró i de la seva obra.

Joan Miró, va néixer a Barcelona, l'any 1893.

Ja des d'infant, el món de la pintura el va atreure i així a l'any 1907, al mateix temps que es matricula a l'Escola de Comerç, comença les classes nocturnes de dibuix a l'Escola de Belles Arts de Barcelona.

La decisió de dedicar-se definitivament a la pintura, la va prendre l'any 1911, durant la convalescència d'unes febres tifoides. Per tal motiu, va anar a descansar a una massia que la família tenia a Montroig i aquí va prendre la decisió.

L'any 1912, es va matricular a l'escola d'art de Francesc Gali, aleshores, capdevanter de l'anomenat moviment "Noucentista" i encara que no es va adaptar a l'estil que allà s'estava creant, va servir-li com a experiència enriquidora.

Poc a poc, es va anar decantant cap a unes tendències avantguardistes i és així, que a l'any 1917, ja es poden veure obres seves com a Nord-Sud, Siurana o

Prades que són una síntesi espontània i lliure entre la descomposició cubista de les formes i la llibertat "fauve" en el color.

L'any 1919, va viatjar a París i va conèixer a una sèrie de pintors avantguardistes entre els quals hi estava Picasso. Fou una època de desorientació inicial, però que deixà marca en ell per tota l'obra posterior. Però la verdadera transformació d'En Miró es va produir l'any 1923 a Montroig en què la pintura seva va assumir la concepció que ja no abandonaria mai.

Influid per la poesia surrealista, va descobrir la possibilitat d'un art tan fresc i direc-

Una de les darreres obres cubistes, es titula "Bodegó amb conill".

te com la poesia que s'estava escrivint. Segons paraules seves, el descobriment va consistir en no anar al paisatge amb idees preconcebudes per trobar-les en ell, sino deixar que el paisatge arribàs a ell i el transformàs i fou així que en el mateix paisatge que havia pintat la cèlebre "Massia" de tendències cubistes, pinta "Camp llaurat", en el qual, els arbres, animals, etc. sofreixen un procés de transformació que es converteixen en signes ambigus i agressius.

A partir d'aquest moment, les seves obres són un festival de colors i formes en moviment d'una gran varietat i llibertat, transpirant per tot arreu vitalitat i alegria.

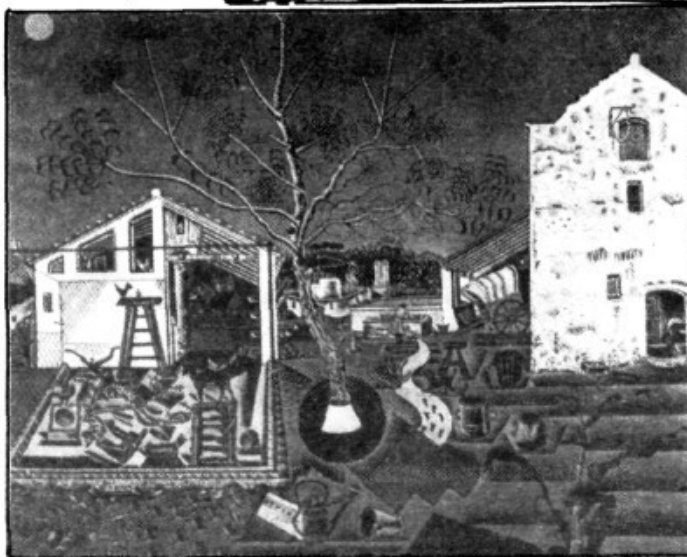
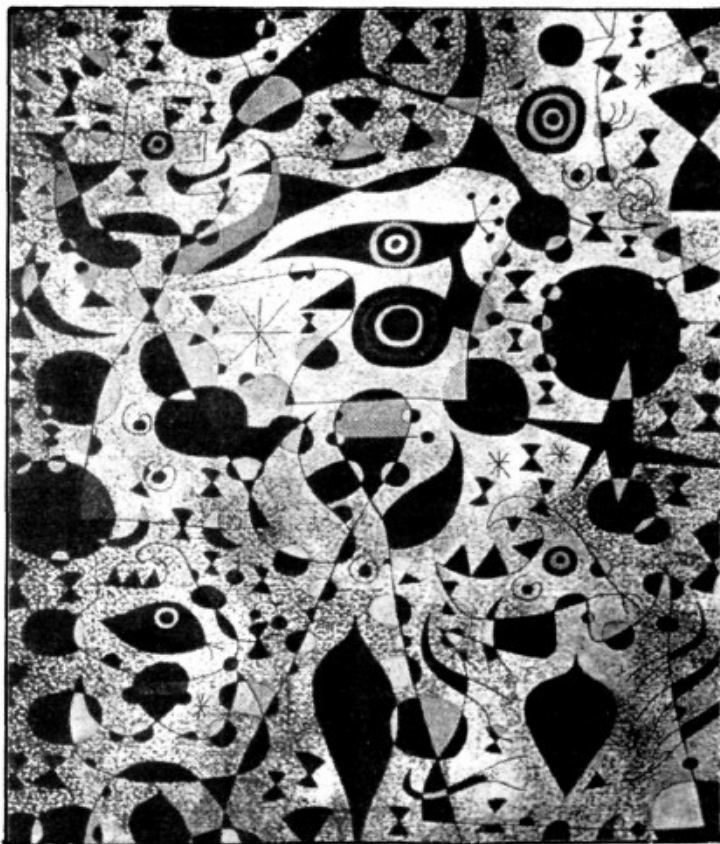
L'any 1924, va firmar el manifest surrealista juntament amb Max Ernst, Man Ray, Antonin Artaud, Francis Picabia, Marcel Duchamp i André Masson entre altres, moviment artístic-literari sorgit a França en repercussions de gran transcendència en l'evolució espiritual del present segle. La definició de surrealisme, feta per André Breton, fundador i principal promotor del surrealisme, és: Automatismes psíquic pur pel qual es proposava expressar el funcionament real del pensament en absència de tot control exercit per la raó, fora de qualsevol preocupació estètica o moral.

Dins aquest ambient, la nova pintura de signes va convèncer als amics poetes i obrí un camí nou a l'expressió, arribant Miró, segons paraules del mateix André Breton, a ésser el més surrealista de tots els surrealistes.

La seva obra, es va anar simplificant poc a poc, fins arribar al rònc grafisme.

L'any 1929, romp amb el surrealisme i arriba a la radical afirmació de que vol assassinar la pintura, a la qual, considera decadent desde l'edat de les caveres. Comença l'època dels "collages", preocupant-se per matèries com fusta, metalls o paper.

Una obra del període de les Constel·lacions, aquest quadre es titula "Dones rodejades per el vol d'un ocell", 1941.

Obra titulada "La Masia"

Estudi-Taller de Joan Miró, aquest estudi està a la Fundació de Palma

A l'any 1929, es casa amb la mallorquina Pilar Juncosa.

L'any 1930, fa la primera exposició a Amèrica a la galeria Valentine de Nova York.

Al començar la Guerra Civil, Miró es trallada a París i la seva obra, està marcada a n'aquesta època per la violència de la guerra. Són pintures de petit format amb personatges deformats, ferotges i hostils. És d'aquesta època, el cèlebre cartell "Aidez l'Espagne".

L'any 1940, comença la sèrie de les "Constelacions", conjunt de 23 "gouaches", considerats per molts com el moment més intens de la trajectòria artística de Joan Miró.

També per aquests anys, s'instal·la a Mallorca, quedant impressionat pels cels estrellats de l'illa i que pintarà a moltes de les seves obres.

L'any 1944, es va iniciar en treballs de ceràmica en col·laboració en Llorenç Artigas.

L'any 1956, Josep Lluís Sert, li construeix el taller de Son Abrines i s'instal·la definitivament a Mallorca, desde on, va seguir desenvolupant totes les teories que al llarg de la seva vida havia anat aprenent i experimentant fins que arribà la seva mort, de manera discreta, el dia de Nadal de 1983.

En la seva mort, va desaparèixer el més universal dels pintors espanyols del segle XX, juntament en Picasso.

Miró, va ésser un experimentador nat; un pintor, que s'hauria pogut estancar en qualsevol de les etapes de la seva vida i no ho va fer, sino que va avançar de manera constant cercant sempre noves formes d'expressió.

Aparentment, l'expressió artística de Miró, pot parèixer simple, irreflexiva, espontània, immediata o falta d'imaginació, però res més lluny d'aquesta apreciació, ja que Miró, va ésser un artista reflexiu que pensava fins a l'abast de totes les seves obres per insignificants que poguessin parèixer.

També hi ha hagut sempre una tendència a confondre la simplicitat i puresa de la seva pintura, amb un cert infantilisme i superficilalitat, opinió totalment equivocada si analitzam les seves obres i ens endinsam dins les seves idees i opinions.

Mai va ésser un artista des preocupat ni molt manco que es deixàs dur per la facilitat. La seva obra, és extraordinàriament radical i va saber avançar per camins totalment inèdits que després es convertiren en tendències i moviments importants.

En el seu treball, no hi cabia la improvisació, tot estava pensat en funció d'una idea inicial que podia sortir en un moment determinat i que després elaborava sense traicionar la idea principal, sino que la enriquia en el procés de realització.

L'originalitat de Miró, és indubtable i incuestionable i aquesta originalitat, junt a la bellesa plàstica de totes les seves obres, és lo que fa que el contemplem en constant i renovada admiració i que ens fa pensar en aquelles paraules d'Albert Giacometti quan deia que Miró era tan vertaderament pintor, que li bastava fer tres taques de color damunt una tela perquè aquesta existís, perquè fos un quadre.

Esperem que aquestes quatre reflexions sobre Joan Miró, vos ajudin a descobrir un poc el seu món o almanco, despertin el vostre interès cap a la seva obra. Segur que no vos defraudarà.

Joan Miró, com ha quedat reflexat a n'aquestes pàgines, morí al Nadal de 1983.

Un grup d'arianyers, entusiasmats per la seva obra, varen voler rendir-li un homenatge i fou així, que posaren fil a l'agulla i per Sant Antoni de l'any 1984, varen orgarnitzar una carrossa en motius mironians.

Sense pensar-hi dues vegades i en tota la il·lusió d'aquest món, comencàren a pintar llençols i es feren uns vestits amb al·lusions al món mironià, quedant una carrossa realment esplèndida com així ho va reconèixer el poble arianyer, encara que no acabàs de veure molt clar que era aquella explosió de colors, taques i estrelles.

Com que havia impactat a la gent, també es va pensar que podria ésser interessant presentar-se a la Rua de Palma i així, també ens trobam amb aquesta representació de bon gust del poble arianyer, pels carrers de Palma amb una acollida extraordinària ja que el públic no s'aturà d'aplaudir en tot el trajecte.

Aquest, fou l'homenatge del poble arianyer, representat per un parell de joyes entusiastes i que ara, en motiu del centerari del seu naixement, volem recordar aquí.

MANTENIR LA NOSTRA ESGLÉSIA

El passat diumenge dia 27 de juliol presentàvem a la Nostra Parròquia la Campanya d'Autofinanciació de l'Església mallorquina. Aquesta campanya preté aconseguir que l'església pugui ésser econòmicament suficient per sí mateixa.

L'Església necessita ser independent econòmicament per tenir més llibertat de dir el que troba que ha de dir als cristians, sense que la dependència econòmica en sia un estorb. I en aquest moment ho necessita més que mai, ja que l'ajuda que reb de l'Estat no durarà més que un o dos anys, segons es va firmar a l'acord de 1979 de l'Església amb l'Estat. I llavors, ¿què? Llavors hauríem de córrer fort. De fet les passes que s'han fet per arribar a aquesta independència econòmica no han començat ara, ja fa anys que l'Església espanyola ho ve preparant, i de fet a algunes províncies ja són autosuficients, però ara la feina ha arribat fins abaix, o sia, a les nostres parròquies, que és quan n'hem parlat.

Una de les passes que l'Església mallorquina va preveure, entre altres, va ésser la de promoure una **Campanya de Suscripcions** entre els cristians, que d'una manera periòdica, ja sia cada mes, cada trimestre, cada mig any, cada any, es comprometin a pagar una determinada quantitat, ja sia directament, ja sia a través dels Bancs o Caixes d'Estalvis.

El que proposa l'Església, o el que demana, és que fem una ajuda proporcional més o manco a una de les coses que cada persona consumeix molts de dies, com per exemple, una caps de "ducados" cada dia, un café cada dia, una canya de cervessa cada dia, etc. etc. A alguns, encara que ho gastin o més molt encara en coses de segona importància, les pot pareixer molt donar això a l'església, altres ho trobaran raonable.

Una forma que l'Església suggereix està entorn de l'1% dels ingressos nets de cada persona, sense que això sigui fitxe, és a dir, uns poden fer més altres més poc. Estam poc acostumats a pensar en mantenir l'església. Per exemple tenguem en compte que quan en fer la Declaració de la Renta i posam una creu al quadret (tots els cristians ho haurien de fer) l'Estat en retira el 0'52% a favor de l'Església espanyola. (Si no feim la creu l'Estat s'ho

queda tot). A Alemanya, per exemple l'Estat en retira un 8%, o sia 16 vegades més que a Espanya.

A vegades trobam que a altres països ho tenen més ben organitzat, però és que les circumstàncies les obligaren a fer-ho ja fa molt de temps. Ara nos toca a nosaltres.

Per això es repartiren a la Parròquia uns fullletons que expliquen com fer aquesta ajuda així com també una darera plana que serveix per fer la suscripció. Aquí vos n'hi posam una còpia, que la podeu retallar, o

fer-ne una fotocòpia si no voleu espenyar la revista, presentar-la a la Parròquia, on podeu dirigit-vos per a qualsevol consulta sobre el tema. Hi ha persones que no saben treure el compte del que tocaria; els podem ajudar a aclarir tots els dubtes, però sempre la darera paraula la tindrà cadascú.

La vostra Església espera que li ajudeu a resoldre aquest problema d'una forma que ens honri a tots els qui la formam.

Nadal Trias Orell,
rector d'Ariany

FULL DE SUBSCRIPCIÓ PER L'AUTOFINANÇAMENT DE L'ESGLÉSIA DE MALLORCA

- Sí, vull col·laborar amb la parròquia de .....
- O amb la diòcesi de Mallorca.

La meua aportació periòdica serà:

IMPORT	PERIODICITAT
☐ ..... ptes.	☐ Cada mes
☐ 6.000 ptes.	☐ Cada trimestre
☐ 5.000 ptes.	☐ Cada semestre
☐ 4.000 ptes.	☐ Cada any
☐ 3.000 ptes.	
☐ 2.000 ptes.	
☐ 1.000 ptes.	

Nom i Llinatges: .....

Carrer .....

Telèfon ..... C.P. .... Població .....

DOMICILIACIÓ DE REBUTS EN BANC O CAIXA

Senyor Director: li prec que atengui, amb càrrec al meu /meua compte /llibreta, els rebuts que presentarà la parròquia de .....

ò la diòcesi de Mallorca.

Banc / Caixa: ..... Cod. Banc / Caixa: |.....|

Adreça de l'Oficina: .....

Cod. Oficina: |.....| Compte / Llibreta N° |.....|

Titular del Compte / Llibreta: .....

Data: ..... Signatura del titular: .....

NOTES: 1) Si no vol fer suscripció bancària, ompli tan sols la part superior d'aquesta pàgina. 2) Aquest compromís quedarà extingit en el moment que el signant ho declari. 3) Pots fer arribar aquest full a la teua parròquia o a l'Administració de la diòcesi de Mallorca, carrer Seminari, 4; 07001-Palma de Mallorca.

Mos trobam avui, davant un personatge arianyer, del qual, molts dels que llegireu aquesta entrevista, segurament no n'havíeu sentit parlar mai, ja que fa molts d'anys ens va deixar per anar a trescar món i servir als demés més enllà de les nostres fronteres. M'estic referint a D. Blai Darder Caldentey, condecorat el passat 24 de Juny de 1992 pel Rei D. Joan Carles I, en "La Cruz de Caballero de la Orden del Mérito Civil" per la seva tasca al Canadà i que ara tona estar entre nosaltres a Mallorca, perquè vol acabar a la seva diòcesi el seu ministeri sacerdotal.

Ha sigut una entrevista molt emotiva. Hi han hagut llàgrimes recordant temps passats i a mi particularment, m'ha donat a conèixer una autèntica personalitat carregada d'amor als demés i que esper també descobrireu al llarg de l'entrevista.

D. Blai, no sé per on començar per tant, li agrairia que em fes una mica de curriculum de la seva vida.

Vaig néixer ara fa 65 anys i vaig estar a Ariany fins a 11 anys. Després, vaig anar al Seminari Diocesà de Mallorca, a on vaig estar-hi 13 anys, fent la carrera (Humanitats, filosofia i teologia).

Durant les vacances, feia el Magisteri a "Sa Normal" de Palma, especialment, la metodologia d'ensenyança de la llengua castellana ja que a n'aquell moment, s'estudiava el castellà i no el català com ara.

Els quatre anys darrers del Seminari, vaig estar de "Prefecte de disciplina" del Seminari Menor del qual, era rector D. Miquel Moncades, que després va ésser bisbe de Menorca i Solsona.

M'ordenaren prevere, al Congrés Eucaríctic Internacional de Barcelona l'any 1952 dins l'estadi de futbol a on hi havia capellans de totes les regions d'Espanya. N'havien d'ordenar 1000, però al final, vàrem ésser uns

800. També hi havia bisbes de tot Espanya ordenant capellans.

Vaig cantar Missa Nova a Ariany amb es refresc que s'acostumava i com a anècdota, el meu germà Jaume també va fer la Primera Comunió, cosa que a ell, no va fer-li molta gràcia ja que jo li llevava protagonisme. És un fet, que amb ell ho hem comentat moltes vegades.

D'aquí, em nomenaren vicari cooperador de la Parròquia de Felanitx, on vaig estar-hi 8 anys ocupant una sèrie de càrrecs, com a professor de Religió al Institut Laboral o professor d'humanitats a un col·legi d'ensenyança mitjana que hi havia a Felanitx.

Els estius, anava a Porto Colom a on participava a un campament de la Secció Femenina, al qual, hi venien jovenetes de tot Espanya a passar les vacances. El meu treball allà era de conseller moral.

També vaig ésser consiliari de joves i allotges d'Acció Catòlica de Felanitx.

L'any 60, em nomenaren Rector de Binissalem i allà vaig estar-hi 11 anys a on, a part del servei pastoral, lo més destacat fou projectar i construir un centre social que encara funciona, a on hi havia una pista poliesportiva, un local per teatre, dependències per reunions d'apostolat i una rectoria i vicaria.

L'obra, es va dur a terme, gràcies a l'ajuda dels feligresos

Per dur a terme aquest projecte, vaig nomenar una junta a on hi havia un President, un Secretari i un Tresorer. Vàrem dividir el poble en quatre sectors i nomenàrem un cap de cada sector, cada un dels quals, tenia "Representantes de la bondad" que cada un tenia un carrer. Aquests, anaven a cobrar les suscripcions voluntàries setmanals.

Aquesta junta, s'encarregava de tot, jo l'únic que feia, era animar, però doblers, no en vaig tocar cap. Feia que tothom es sentís important i això va fer que

hi hagués una comunicació tot el temps del projecte.

Quan vaig partir, tot estava acabat i liquidat.

Com va sortir la idea d'anar a treballar per els emigrants?

Estant a Binissalem, D. Gabriel Real, missioner de Sant Viceç de Paul que estava a Filadelfia i solia venir a passar un mes per l'estiu, em va demanar si m'agradaria fer una experiència a Filadelfia durant un estiu. Vaig dir que sí, i l'estiu del 68 vaig anar-hi durant 3 mesos. Allà feia el servei pastoral per anglesos i per hispano parlants. Vaig aprofitar aquest temps, per conèixer un parell d'estats propers com Nova York, Mariland, etc i abans de tornar, un company jesuïta, En Jaume Mairata, que estudiava a Chicago, em convidà a anar a Montreal a veure l'Exposició Universal que s'havia fet l'any anterior, però que encara funcionava.

Una vegada aquí, vaig anar a veure al Bisbe D. Rafael Alvarez Lara, per contar-li les experiències viscudes i ell em comentà la necessitat que tenia l'església d'enviar capellans voluntaris a treballar per els emigrants i a veure si jo estaria disposat a anar-hi. Em va proposar dues opcions, anar a la Secretaria Episcopal d'Emigració de Madrid, o a un país estranger. Jo li vaig dir que si podia triar, preferia un contacte directe amb els emigrants i va acceptar.

I va ésser així, que dia 19 d'agost de 1970, vaig partir cap el Canadà amb una carta de presentació del cardenal Tabera, presentant-me a la Conferència episcopal canadenca. Allà, em va rebre el cardenal Paul Gregoire i em va assignar la Missió Catòlica espanyola que estava a Montreal. Era l'únic capellà espanyol per treballar amb emigrants espanyols a Canadà, a una parròquia personal, lo que volia dir, que tots els individus que hi havia dins

Don Blai amb el Cònsol d'Espanya a Montreal, aquesta fotografia es va fer en motiu del sopar de despedida.

les 300 parròquies de Montreal, podien venir a rebre els serveis religiosos a la meua parròquia i llavonces, essent l'únic capellà dedicat als hispano parlants, les diòcesis veinades, utilitzaven els meus serveis i les altres del Canadà em telefonaven i jo les ajudava a resoldre els seus problemes.

Per identificar la parròquia espanyola, li donàrem com a patrona a Sta. Teresa d'Àvila, que és Doctora Universal de l'església, abarcant així a tots els emigrants espanyols i d'Amèrica Llatina.

Aquí, hi he servit durant 22 anys. Quan vaig arribar-hi, estava tot sol i havia de fer de capellà, d'escolà, d'assistent social....un poc de tot.

Amb el temps, vaig cercar col·laboradors i vaig aconseguir capellans, religiosos i seglars compromesos, que m'ajudassin. Així, formàrem un equip de pastoral, per poder atendre adequadament tots els serveis que necessitaven els immigrants.

Quan vaig arribar a Montreal, hi havia 10.000 espanyols i en tot

el Canadà uns 50.000 i d'Amèrica Llatina a lo millor n'hi havia 5.000 en tot el Canadà. Ara deu haver-hi 16.000 espanyols a Montreal i 60.000 en tot el país i d'Amèrica Llatina, uns 40.000 a Montreal i 300.000 en tot el Canadà.

Amb els col·laboradors, vaig arribar a la conclusió de que per atendre d'una manera integral als immigrants, no bastaven les estructures de la parròquia que hi havia i que necessitàvem crear una organització de caràcter social que pogués canalitzar totes les ajudes humanes i econòmiques que feien falta i això va donar lloc a crear el "Centre d'informació i orientació per immigrants de llengua espanyola". Prepararem uns estatuts adequats, demanarem l'aprovació del Govern espanyol i del canadenc provincial i federal i ens va permetre organitzar cursos de llengua francesa i anglesa, així com d'adaptació a la vida canadenc, facilitant la integració harmònica i sense traumes al país d'acollida.

Els serveis que més demanaven eren els d'informació i orientació, trobar feina, allotjament, cursos per infants i adults, traducció de documents, equivalència d'estudis, intèrprets i una referència de tots els serveis que existien pels ciutadans.

Per fer tot això, feien falta persones i necessitàvem salaris. Hi havia tres persones que treballaven de forma permanent, pagats pel Govern Canadenc Federal i Provincial i pel Govern Espanyol a través del Ministeri de Treball

Aquest centre, era el primer lloc que visitaven els immigrants tant d'Espanya com d'Amèrica Llatina, quan arribaven a Canadà. Teníem uns fullets que s'entregaven als immigrants quan arribaven a l'aeroport i això va permetre facilitar la promoció econòmica, social i cultural de la nostra colònia al Canadà.

Gràcies a tot això, vaig poder viure una experiència humana riquíssima amb el contacte que vaig tenir en persones de totes les regions d'Espanya i de 20 països d'Amèrica Llatina.

M'havia oblidat dir, que quan vaig arribar, no dominava els idiomes francès i anglès i vaig veure que lo primer que havia de fer, era aprendre el seu llenguatge. Per aconseguir-ho, vaig anar a la Universitat anglofona de McGill de Montreal a on vaig estudiar anglès i francès i em vaig especialitzar en lliteratura i religions comparades ja que allà hi ha moltes religions, (Catòlica, protestant, anglicana, metodista, evangèlica, baptista, ortodoxa, musulmana, judia, budista, animista....etc.). Una vegada obtingut el títol, vaig passar un exàmen al Ministeri d'Educació per poder-me dedicar a l'ensenyament i guanyar-me la vida sense ésser un gravamen pels immigrants i com diu Sant Pau, vaig guanyar el pa amb el meu treball personal.

Em vaig presentar a una plaça a un High School anglès a

on hi havia 1000 alumnes i vaig guanyar la plaça per ensenyament de llengua i lliteratura espanyola.

L'any 1972, va sortir una plaça de treballador social del Ministeri de Treball espanyol, per la comunitat espanyola a Montreal. Era una plaça creada per concurs de mèrits a la qual si podia presentar qualsevol espanyol. Vaig presentar el meu curriculum i després de passar les proves reglamentàries, vaig obtenir la plaça. A partir d'aquest moment, es va crear a Montreal una oficina de serveis socials que depenia de l'Embaixada d'Espanya.

Els serveis que solien reclamar aquí, eren: Tot lo relacionat amb el treball de Canadà i Espanya; es tramitaven beques per el Canadà i Espanya per immigrants. També sollicitaven places per anar a campaments i colònies de vacances a Espanya. També places per residències de 3ª edat, gestionar les pensions de vellesa, orfenesa i viudetat. També facilitàvem a través d'una subvenció del Govern Espanyol, la llengua i cultura espanyola, al Institut Espanyol de Montreal. Gestionàvem les subvencions del Govern Espanyol a tots els centres regionals espanyols que hi havia al Canadà, que servien com a lloc de reunió i punt de manteniment de les arrels i costums espanyols i tot això facilitava promoure socialment i culturalment la nostra comunitat en diferents conferències que teníem periòdicament de formació de pares i fills, donant com a resultat que la colònia espanyola va adquirir un cert prestigi tant culturalment com professionalment.

Quina va ésser la seva primera impressió quan li comunicaren que havia d'anar-se'n al Canadà?

Em va fer il·lusió acompanyar als emigrants per donar-los una mà ja que necessitaven una ajuda i ja que no coneixien el idioma i

a vegades tampoc tenien molta cultura, necessitaven una mà i ja que l'església és universal i missionera, per mi, significava una extensió del treball fet a Mallorca.

S'havia plantejat mai anar de missions?

Quan era seminarista, havia pensat qualche vegada aquesta possibilitat, però, havia quedat el caliu baix les cendres....

Si hagués de definir aquesta experiència seva en poques paraules, com ho faria?

Com una aventura espiritual guiada per la mà provident de Déu que al moment oportú ens fa veure els signes del temps en les circumstàncies que es presenten al camí de la vida.

Va pensar en qualche moment, a on m'he aficat?

Sí, quan m'en vaig donar compte de la problemàtica dels immigrants i de la tasca que hi havia per dur aquest projecte a terme. Em va fer falta fer una reflexió i un acte de fe profunda en so meu ministeri, recordant aquelles paraules de Sta.Teresa, patrona de la nostra missió, "Mai el Senyor abandona, al que per ell i la seva causa s'aventuren".

Segurament té el cap ple de records d'aquests anys, però en té algun d'especial?

Hi ha anècdotes de tot tipus, però especialment, haver sentit enmig del meu treball difícil i arriscat, l'estimació i calor humana de tots aquells als que servia en circumstàncies de tota classe, com era, unir matrimonis que s'havien separat, acompanyar-los en la nostàlgia que tenien a un país estranger en sopars d'amistat que celebràvem, en cafès

Diploma que li varen donar en motiu d'haver-li otorgada la Creu de Cavaller de l'Ordre del Mèrit Civil.

d'amistat de cada diumenge, en visites a la presó, problemes de droga i les vistes domiciliaries que celebravem en motiu de naixements, casaments o desgràcies, les graduacions dels fills.....

Perquè va tornar a Mallorca?

Els contractes que firmava, eren per tres anys i com que ja compliria els 65 anys, quan vaig firmar el darrer, ja vaig avisar de que seria el definitiu, ja que els 5 darrers anys del meu ministeri les volia tornar fer a la diòcesi de Mallorca.

Quan allà ho varen saber, em varen oferir un càrrec, però les vaig expressar el meu desitg de dedicar els meus darrers anys a la meua diòcesi i ho entengueren.

En motiu d'això, s'organitzà un sopar en gent representativa de tots els estaments socials de la colònia espanyola i canadenc presidit per les autoritats civils i religioses d'allà i com a colofó, varen sol·licitar a través de l'Embaixada d'Espanya, la condecoració de "La Cruz de Caballero de la Orden del Mérito Civil", que fou concedida per SM el Rei D. Joan Carles el 24 de Juny de 1992.

La concessió, es va comunicar a l'embaixador d'Espanya que resideix a Ottawa, el qual, en una recepció davant tot el cos diplomàtic em va fer l'acte entrega d'aquesta creu i el document respectiu.

Quina diferència faria entre la societat espanyola i la canadenca?

La cultura, és la mateixa, occidental, així mateix, hi ha diferències. Allà predomina la cultura anglòfona i la francòfona, per tant, la diferència estaria en una sèrie de matissos propis de la cultura espanyola, francesa i anglesa.

Des del punt de vista material, Canadà és un dels 7 primers països del món i té un nivell de vida quasi el doble del d'Espanya

Des del punt de vista de costums, allà és una cosa eclèctica ja que hi ha gent de tot el món i això es reflexa en els restaurants, que ofereixen cuina típica molt variada, inclús, quan sentia nostalgia espanyola, podia anar a restaurants típics de les regions d'Espanya.

A nivell d'educació, allà és molt elevat ja que l'ensenyança és gratuïta a tots els nivells i s'analfabetisme pràcticament és inexistent.

En quant a l'església, predomina el catolicisme, però, ha de fer-se en vàries denominacions religioses protestants, judia, ortodoxa, musulmana, animista, i vàries religion orientals. També predomina el sentit de comunitat, d'apertura i tolerància en els altres i estan acostumats a autofinancar-se cada grup de religions ja que hi ha separació entre l'església i l'estat.

Com va viure des d'allà la mort de Franco i la transició política espanyola?

Com que hi havia diferents tendències polítiques entre els espanyols, els exiliats per motius de guerra ho varen celebrar amb eufòria ja que pensaven que així tornarien recobrar la llibertat d'expressió, s'aboliria la censura i podrien tornar a Espanya en la cara alta. Els demés, ho visquérem amb expectació.

Quan estava per allà, què és lo que més anyorava de Mallorca?

La família, els amics, el clima, els menjars típics de Nadal, Pasqua, de les festes patronals. Aquest sentit de festa que tenim a Mallorca, contrasta en la flema britànica.

I ara que ja torna estar entre nosaltres, que és lo que més anyora d'allà?

Hi ha tantes coses! Aquest calor humà que et donaven els immigrants amb agraïment als serveis que rebien i que eren molt apreciats ja que es rebien a un país estranger. Aquest aprecí que vaig

sentir tant des del punt de vista humà com sacerdotal.

També que allà els capellans treballen en equip i viuen en comunitat lo qual, facilita la tasca a part d'ésser suport i ajuda continua, cosa que a Mallorca not a faltar ja que degut al caràcter mallorquí treballam de manera més individualista.

Ja sab a on va destinat?

A partir de dia 1 de juny, som el rector de la parròquia de Sant Llorenç de Palma Nova i hauré de treballar principalment amb el serveis pastorals a turistes, que l'experiència acumulada em facilitarà molt aquest treball.

I ara ja per acabar, vol comunicar qualque cosa a través d'aquestes pàgines de "Sa Fulleta"?

Que agraeisc a tot l'equip redactor aquesta oportunitat que m'heu donat de posar-me en contacte en tots els arianyers i aprofit l'ocasió per felicitar a tots els que treballau de manera desinteressada i tenacitat amb aquesta revista que serveix de vincle i comunicació en tots els arianyers que viuen a Mallorca i fora de Mallorca, subratllant que és tal vegada d'única manera d'estar al corrent de tots els aconteixements que passen a Ariany i això mos fa sentir família i comunitat encara que estiguem allunyats i mereixeu també un aplaudiment i recolzament de de tots noltros ja que gràcies a voltros, queda una constància escrita de tot lo que succeix a Ariany i serveix d'estímul al quefer de cada dia i permetrà el dia de demà escriure la història del nostre poble d'una manera documentada.

Per part meua, a part d'agraïr aquestes paraules d'encoratgemt, li propòs que ens faci arribar algunes col·laboracions, que de segur, enriquiran aquesta revista i ja per anticipat, gràcies.

Biel Tovell

Presentació:

Quan una es seu davant la taula de treball -- element inseparable i fortament lligat a la meua vida -- i, col·loca davant d'un mateix un paper immaculat, a punt d'estrenar, el qual espera pacientment que damunt la seva textura impecable es plasmin tot tipus d'idees i d'opinions, submís sempre a la voluntat i a les estimacions de l'autor, poden ocórrir -- al meu punt d'entendre -- tres coses:

a) que la ment quedi confosa amb el blanc del paper i per tant, no tenguí res a dir,

b) al contrari que en l'apartat anterior, que es tenguin tantes coses dins el cap que l'aglomeració de totes elles dificulti el seu ordenament i per això es faci difícil centrar, sintetitzar i concretar un tema determinat,

c) que les idees surtin -- beneït i desitjat do -- suau i ordenadament, precises i clares, construïnt d'aquesta manera, al fil d'un pensament nítid i preclar, el cos d'un text coherent, ubicat en el contexte d'una lògica, consegüent d'una estreta relació entre treball e intel·lecte.

Probablement, en aquests moments inicials del meu treball, hagi de situar-me en el segon apartat -- per allò de les aglomeracions mentals -- tant per el que es refereix a idees com a temes i en seu enfocament. Està clar que s'ha de començar, però ¿per on?, o dit d'una altra manera ¿quin sentit tendran les meves col·laboracions en aquesta Revista? ¿com organitzo i estructuro aquests treballs per que, periòdicament surtin a la llum temes o comentaris que me situïn real i efectivament dins l'apartat c) i tenguí "raó d'esser" el fet de col·laborar i mantenir una secció?

Es obvi, que això me col·loca davant un altre supòst no menys important i per tant a tenir en conte: la pròpia capacitat o el fet de saber arribar als objectius proposats. Però això es supera, diguem-lo, -- com tot en la vida -- amb treball, amb il·lusió i amb l'esforç que sigui necessari aplicar per avantatjar a les possibles dificultats trobades; trinomi, per una altra part, treball il·lusió i esforç, que, quan menys, ens posa en el camí que condueix a la meta u objectiu final.

De tot el dit, i en un intent de donar forma i coherència a les publicacions que seguiran, es dedueix que ens hem de situar dins un context determinat a través del qual anirem visualitzant i analitzant temes concrets, tot dins de la més extensa pluralitat temàtica que dona títol a la nostra secció i a la que hem denominat "L'aventura de la vida".

Perque... ¿quina cosa és sino la vida més que una constant aventura?. Una hermosa i trepitant aventura -- i sols baix d'aquest prisma

l'enfocarem, donant-li un autèntic sentit positiu encara dins de les possibles dificultats reals i objectives -- connatural e intrínseca lligada a l'existència humana, ja que en ella hi ha molt de camí per fer i recórrer, molts d'obstacles per vèncer, molts reptes a on arribar i un llarg etc. per aprendre, juntat tot ell, també -- no podem oblidar-lo -- a les secuències, aparentement monòtones i repetitives que el mateix existir alleujara.

D'aquí que els temes que tractarem siguin plurals, com plural e incident és la vida i la societat en la que ens movem: temes socials, polítics, religiosos, culturals i qualsevols altres que incidescuin en la nostra vida, seran els que tractarem, cercant per una altra part, col·laboracions d'altres persones que, per la seva relevància o coneixement els puguin tractar amb autèntica profunditat, objectivitat i sentit positiu.

El nostre desig, no és altre que el de contribuir, en tot el que estigui en el nostre abast, per promoure accions i actuacions encaminades, fonamentalment, a aconseguir una major formació e informació en el si de la nostra societat i enriquir-la individual i col·lectivament.

La secció, per una altra part, queda oberta a qualsevol suggerència que contribueixi a aconseguir l'objectiu descrit.

I per començar, a rel d'una publicació apareguda a un diari d'àmbit nacional, baix el títol "d'Ètica cristiana y ètica laica" tot referint-se a unes declaracions d'en Joan Pau II, en el seu recient viatge a Espanya, m'agradaria fer unes puntualitzacions i aclaracions a l'esmentat article.

En primer lloc, confessar que me va produir desconcert el títol, ja que un cristià i un laic són una mateixa cosa, es a dir, un cristià sempre és laic, excepte si ha decidit vincular la seva vida a una ordre religiosa o clerical. Per tant, de cap manera es poden fer distincions entre un i l'altre i molt menys establir diferències entre l'ètica cristiana i l'ètica laica. El que suposam volia dir l'autor era "Ètica para los creyentes y ética para los no creyentes", i precisament a d'amunt aquest tema voldria centrar les puntualitzacions.

Seguint sempre l'esquema de l'article, a l'autor li "resulta inquietant la insistència que posa el Papa en afirmar que no hi ha ètica possible al marge de la religió", fonamentant aquesta inquietut en unes paraules de Joan Pau II al identificar " l'allunyament de Déu" amb "L'eclipse dels valors morals" arribant a afirmar -- el Papa -- que, "només Déu pot esser fonament dels valors morals".

En el nostre mode d'entendre no podria ser d'altre manera, i lluny de resultar-nos una afirmació inquietant resulta més bé tot el contrari ja que suposa permanència del Valor Absolut, referència constant a un Déu que és sempre el mateix no subjecte als canvis i al transcórrer de la història ni als "capritxos" dels homes en ses formes més o menys interessades d'interpretar aquests valors.

No obviam malgrat això, que hi pugui haver persones - i de fet hi són - que sense esser teistes es mouen dins uns còdigs ètics admirables, dignes de tot elogi i admiració, però si aquests no es circumscriben dins un marc referencial únic i absolut, agafant com a punt de referència un valor superior, ens quedam en uns plantejaments i còdigs merament humans i per tant susceptibles de canvi al ser canviant l'esser humà sempre subjecte a multitud d'aconteixaments que incideixen directament damunt el propi existir.

Els valors, per tant, no poden ésser mutables ja que el fi darrer de la persona és sempre el mateix. Que creguem o no, siguem ateus o teistes no canvia per res aquest principi. I per a que els valors no siguin mutables, és obvi que hi ha

d'haver un Valor Etern al que anomenarem Déu i que sols Ell com afirma el Papa "pot ésser fonament de tots els valors".

El que les societats en les que les Esglésies han tengut un pes més decissiu - com apunta l'article - no s'hagin caracteritzat per l'abolició de les injustícies socials i no hagin privet els valors de que venim parlant, no rebaixa en absolut el que fins ara venim dient.

Finalment l'Església està formada per homes i el fet de pertanèixer a ella no immunitza a ningú. Aquí està, precisament, la nostra responsabilitat com a cristians, i la nostra coherència amb el que són i signifiquen les nostres creències: la no separació de la ètica visquent una per ésser cristians i l'altre per ésser laics, encara que, com he dit en el començament d'aquest escrit les dues coses són el mateix. De totes formes, el dia que sabrem ajuntar aquests dos conceptes en una hermosa i apassionant unitat de vida, haurem donat una passa de gegant cap aquests objectius de lluita per la pau i benestar per a tots.

Les paraules de Joan Pau II, per tant, entenem que són d'una qualitat i actualitat fora de tot dubte i lluny de tota negativa inquietut.

Maria Caldentey Frontera.

Ariany temps enrera

D'esquerra a dreta començant per alt:

- 1.- Joan Mascaró (Potdí)
- 2.- Guillem Ribot (Digon)
- 3.- Nadal Caldentey (Cabrer)
- 4.- Miquel Mestre (Rovat)
- 5.- Sebastià Rigo (Barrereres)
- 6.- Tomeu Morey (Morey)
- 7.- Joan Riera (Ribes)
- 8.- Jaume Costa (de Sa Farinera)

- 9.- Pedro Alzamora (Burgues)
- 10.- Jaume Mayol (Botó)
- 11.- Guillem Mascaró (Potdí)
- 12.- Joan Riera (Pipo)
- 13.- Joan Genovard (de Ses Cases Noves)
- 14.- Mateu Mestre (Monjo)
- 15.- Antoni Mestre (de Sa Posada)
- 16.- Bernat Salom (Mio)
- 17.- Llorenç Mestre (Pavaneta)

Hola amics, com vos va?, esper que bé.

Per començar vos vull demanar disculpes als qui llegiu aquest apartat per no haver aparegut el passat número, però és que el temps va passar més aviat del que jo feia contes i quan me vaig donar conte ja havia passat el plaç per entregar l'escrit, així i tot no és que passaàs res de l'altre món, l'únic destacable és que se va acabar sa Copa President de futbol i es nostro equip d'Ariany, va quedar el segon, empatat a punts amb el primer que va esser el Mariense.

Seguint amb el futbol s'ha de dir que després de quasi dos mesos de tenir exposat un cartell dins els bars d'Ariany demanant que surtís una directiva nova per fer-se càrrec de s'equip, i com que no va sortir ningú es va prendre s'acord de seguir amb els mateixos integrants de sa passada directiva, tal vegada canviaran alguns llocs, però és un encert el que segueixin els mateixos; també i com cada any es va celebrar en es restaurant Es Cruce de Vilafranca es sopar de tancament de sa temporada per es jugadors i socis, es sopar com cada any va esser un èxit, després es varen entregar els trofeus de sa temporada en els jugadors més destacats; el de màxim goletjador a en Joan Antoni Sanxo, el de jugador més regular per en Toni Sales, el de companyerisme per en Tomeu Barceló, i el de reconeixament al jugador més veterà per en Biel Frontera, el moment més emotiu va esser quan tots els jugadors varen fer entrega al President en Miquel Frontera d'un baló firmat per tots es jugadors i una placa d'agraïment a la seva tasca, després es va entregar un ram de flors a sa dona des President i un a na Francisca "Tovella", per sa seva ajuda sobre tot en els sopars, i per acabar es va entregar una placa a n'en Guillem d'es Cruce sobretot per donar-li les gràcies per el seu patrocini i per el sopar tan bo que ens va oferir.

Com podreu veure en els bars i botigues del poble, hi ha un escrit d'un torneig de futbet i mini-bàsket que se jugarà possiblement el mes d'agost, la particularitat més nova és que es torneig serà mixte, es a dir, per homes i dones mesclats, el dia 3 de juliol es farà una reunió per decidir els calendaris i les regles, esper i deman si és possible la màxima participació al torneig ja que s'ha preparat per passar una bona estona i treure rendiment a les instal·lacions esportives d'Ariany.

També he de recordar que s'ha creat un equip de ciclisme, gràcies a la incitativa d'una sèrie de joves del nostre poble als qui agrada molt aquest sacrificat esport, esper al pròxim número poder-vos oferir més detalls i alguna fotografia d'aquests intrèpits arianyers, molta de sort i enhorabona.

Adéu amics i fins una altre.

Tomeu Bauçà Frontera.

Ara tornam començar,
una altra excursió,
ja voldria que en tornar,
no n'hi hagués cap de falló.

Salve Regina vàrem cantar,
com ja és tradició,
que en començar una excursió,
a la Verge mos hem d'encomanar.

A Binissalem mos vàrem aturar,
com a primera "parada",
al restaurant "Sa Vinya" férem sa picada,
de xocolate i coca ben preparada.

Després d'aquesta picada,
ja tornàrem arrancar,
a sa "Coral Balear" mos vàrem aturar,
que tot és una monada,
tot és cosa elaborada,
de lo que es "bussos" treven de la mar.

Aquí hi ha de tot per comprar,
si un té molta comprera,
un pot buidar sa cartera,
i senyal no li farà.

D'aquí tornàrem partir,
sa Via de Cintura tornàrem agafar,
es Passeig Marítim vàrem travessar,
fins a arribar a Porto Pí.

Però ja no férem cap parada,
i abaix de Sant Carlos mos vàrem aturar,
que sa fàbrica de farines hi ha,
que hi ha una grandiosa explanada.

A n'aquest corter hi ha exposat,
es canons que primer hi havia,
lo que empleava s'artilleria,
quan entraven en combat.

Cinc naves vàrem mirar,
a on es soldats primer hi havia,
a sa primera hi ha s'armeria,
i tota classe d'armament hi ha.

Després tornam devallar,
per allà on havíem pujat,
que s'autocar estava aparcad,
abaix a sa vorera de la mar,
allà un transatlàntic hi havia amarrat,
i molts el pogérem mirar.

S'autopista vàrem deixar,
a s'altura d'es Figueral de Marratxí,
sa carretera d'es Pont d'Inca vàrem seguir,
fins a n'ets hiverneros vàrem arribar.

Flors i ramells de tota classe,
de tot una gran varietat,
ses dones que per allà han passat,
qui més qui menys ha comprat,
perque mai en tenen massa.

D'aquí ja vàrem arrancar,
i tornam agafar carretera,
sa gent ja no tenia xerrera,
perque era hora de dinar.

A n'es restaurant Sermi vàrem arribar,
i sa taula ja estava preparada,
allà tots férem s'entrada,
a un local molt gran que hi ha.

Després de ja haver dinat,
mos posàrem a ballar,
que això és sa costum que hi ha,
per aquests jovenets de sa 3 edat.

Aquí tot ja s'acabà,
i a s'autocar altra vegada,
que ara amb aquesta tirada,
a Ariany ja vam arribar.

Joan Frontera.

-19-

Els gegants de la Sala

Molts de vosaltres haureu vist per les festes de Nadal i altres dies assenyalats dues figures enormes, mascle i femella, vestits de pagesos a les portes de l'Ajuntament de Palma. Són els gegants de la Sala. I ara veurem que hi fan allà.

Això dels gegants ve de molt lluny. Els primers que se feren varen esser per anar a les processons del Corpus al segle XIV. Ja vàrem veure en altre ocasió la gran importància que fa segles tenia aquesta processó, a ella hi concorrien ademés de molta gent, capellans, escolans i músics, una sèrie d'elements molt curiosos que acompanyaven al Santíssim en el seu passeig anyal pels carrers de les poblacions. Aquets elements eren els anomenats "entremessos", que és una paraula que vol dir representar amb figures algunes de les parts més importants de la Història Sagrada o de la vida dels sants. N'hi havia que representaven el Paradís Terrenal, Adan i Eva, Noé, Abraham, etc i la gent que els escenificava anava vestida d'acord amb el personatge que volia fer veure que era; així Sant Joan duia un xot, Santa Margalida un drac gros i de cartró, Santa Bàrbara una torre, i molts més d'altres.

Ja en el Corpus de Barcelona de 1.380 ;quasi res! sortia un home que feia de Rei David, acompanyat d'un gegantot que volia esser Goliat; o bé un Sant Cristòfol enorme amb un Bonjesuset damunt. Com podeu imaginar aquests gegants eren fets de fusta, un buc buit i amb uns vestits per damunt, que a vegades eren molt hermosos i rics, i eren manejats per davall per un o dos portadors amagats sota la vesta.

La cosa va anar deformat-se, i amb el temps se suprimiren de les processons tots aquells sants i gegants, però a la gent li agradava molt veure totes aquelles figures colosals i s'aconseguí que sortissen, si no com a sants, sí com a reis i reines per donar esplendor a les celebracions religioses o sobretot, cíviques.

I així trobam que els ajuntaments s'en anaren fent càrrec del manteniment dels gegants de la ciutat, i les parròquies dels seus. Eren famosos els gegants de les esglésies barcelonines que lluien vistosos vestits i tenien fama de molt alts; allà encara es mantenen i són pocs els pobles de Catalunya que no en tenen una colla o dues.

L'any 1.734 l'Ajuntament de Palma en va fer construir uns que simbolitzaven el món d'aquell temps: Europa, Àfrica, Àssia i Amèrica. La gent els mirava passar amb la boca badada.

A Palma desaparegueren l'any 1.780 i fins a l'any 1.904 no en vestiren de nous.

Aquests nous anaven vestits de pagesos, sortien a totes les festes populars per fer bulla i gresca i era molt curiós veurer-los ballar, saltar i fer giravolts al sò de xeremia, tamborino i flabiol

que uns bons músics els tocaven.

Duraren fins l'any 1.936; aquell any s'organitzà a Barcelona l'Olimpiada Popular i cada ciutat hi envià alguna cosa que la representàs. De Palma embarcaren en "Tòfol" i na "Francina", ja que aquets eren els seus noms populars, amb tanta mala sort que aquells dies començà la guerra civil, no hi va haver Olimpiada i els nostres paisans gegants es perderen dins aquell truí. L'any 1.961 s'en feren uns altres que no ballen, ni corren ni fan bulla, però que són els que podem veure avui en dia.

Francesc Vallcaneras.

CAPITULO XXII

"In Memoriam"

De este capítulo reseñaremos los hechos que considero más importantes "para que sirvan de testimonio y sean, diríamos el compendio de toda obra póstuma..."

D. Martín intuyendo su próximo fallecimiento autorizó a D. Guillermo Genovart Ferrer (S'escolà) para que depositase 10.000 ptas. en la caja Diocesana para manda pia.

El 28 de diciembre cede su casa y muebles por una cantidad más bien simbólica "al seu estiamt escolà", siendo testigos: D. Fernando Fluxà y D. Juan Tugores.

D. Juan Truyols (hermano de D. Martín) suscribió el 6 de octubre de 1942 un documento, del cual destacamos: "He recibido de D. Guillermo Genovart Ferrer... todo cuanto me estaba adeudando mi hermano Martín ... así como también el dinero que tenía depositado en la caja de la Iglesia estando conforme al mismo tiempo con los donativos de toda especie por el Genovart realizados y el dinero invertido como cumplimiento de la obra pia ordenada por mi hermano, en sufragio de su alma, quedándole agradecido por el comportamiento con que ha realizado todo lo referente a los sufragios e inversiones por mi hermano ordenados.

Y al mismo tiempo renuncio a cuantos derechos pudieran corresponderme sobre su herencia, (D. Juan Truyols era el último vástago de la familia y aunque residiera en Capdepera siempre compartió muy fraternalmente con D. Martín)

El Rdo. D. Guillermo Puigserver fue enviado por el Rdmo. Sr. Obispo Miralles para enterarse de la salud de D. Martín Truyols... advirtió a s'escolà, Sr. Genovart, que usara de prudencia en la repartición de los bienes a los pobres.

Su fallecimiento, el primero de enero de 1942, causó gran consternación, en especial en Ariany, que "en masa va a despedir a su Buen Pastor. El acto es emocionante. El llanto en la iglesia es del todo imponente, ante su cadáver expuesto durante el día en la iglesia por él edificada. Por la noche después de rezado el santo rosario por su alma, se entona el Responsorio". Levantaron el féretro: D. Francisco Garau Alzina, abogado, notario de Petra; D. Guillermo Genovart ... D. Miguel Genovart, médico de Ariany y un ahijado natural de Manacor.

La banda municipal de Muro, a voluntad de D. Guillermo Genovart, asistió a tan impresionante despedida y vistió de duelo extraordinario las calles del lugar.

Como prueba del aprecio que era tenido entre los sacerdotes y religioso (en general, todos los que se dedicaban a la

predicación, más de una vez fueron invitados por Mn.Truyols), indicaremos los que participaron en su conducción: El ecónomo de Santa Margarita, D. Pedro Santandreu; D. Matías Noguera, ecónomo de María; D. Francisco Ramis y D. Antonio Grimalt de Sta. Margarita; D. Pedro Gelabert, Vicario de María; D. Antonio Rubí, el P. Ginart C.O. y los P. franciscanos: Salom y Rigo.

Los funerales se celebraron el día 3 después de cantar el primer Nocturno de Maitines.

Participaron además de toda la feligresía y de otras personas procedentes, sobre todo de Manacor y de Palma: el

Actuó la capilla de cantores del Convento Dominicano de Manacor, interpretando la Misa Requiem de Perosi, "resultando todo un esplendor insuperable".

El coste de la banda de música de Muro fue de 700 ptas., e igual cantidad para la

Aquesta fotografia és de quan es traslladaren les despulles de Don Martí, del cementiri a la Parròquia d'Ariany, es pot veure la caixeta que conté les despulles i que està enterrada dins la nostra Església.

coral de Manacor (no consta que D. Martín indicara que le dedicaran tan solemnes celebraciones, parece que fue espontánea expresión de afecto filial de Ariany).

A algunos sacerdotes y religiosos se les entregó diferentes limosnas, en total 7.950, para que celebraran misas para su eterno descanso.

A diferentes instituciones y a personas relacionadas con D. Martín fueron dedicadas 22.000 ptas. Las más agraciadas fueron las R. Franciscanas y sus dos ahijados. A diferentes familias necesitadas se les donó diversos objetos y 3.248 ptas.

Su deseo de cambiar las vidrieras de los ventanales fue realizado. La prestigiosa empresa Marc Dietrich los realizó, su coste fue de 10.000 ptas procedentes del patrimonio heredado de D. Martín.

"En sufragio de su alma y de su familia D. Martín cuidó que su administrador D. Guillermo Genovart invirtiera la cantidad de 11.000 ptas, para la Cuaresma perpetua (sobre todo para costear los gastos del predicador).

Esta cantidad fue depositada al 4% anual en el Palacio Episcopal..."

A los quince días de su muerte se repartieron 250 recordatorios entre las familias de Ariany, cuyo importe fue de 200 ptas. Nos consta que, al menos, se ampliaron en tamaño grande dos fotografías suyas, una de las cuales está en la sacristía de Ariany y la otra en el Santo Cristo de Manacor, del cual era devotísimo.

En la festividad de Ntra. Sra. de Atocha del mismo año de la muerte de D. Martín se colocó una lápida.

Está colocada bajo los pórticos que también él hizo construir con la finalidad, sobre todo de que los

feligreses procedentes del campo pudieran guardarse de las inclemencias del tiempo.

Por la tarde de dicha festividad se celebró un emocionante acto para descubrirla, intervino en Rdo. P. Juan Coll, misionero de Paul.

El Rdo. D. Guillermo Puigserver se encargó de la inscripción.

La hizo la marmolería de D. Antonio Guillem, su coste fue de 420 ptas.

Sus abundosos muebles y otros objetos, entre ellos una gran cantidad de sábanas fueron para la parroquia y para el convento "para que se emplearan para días de ejercicios y retiros, además se les dieron 200 sillas, una cama, un colchón, una mesa y demás utensilios para el servicio del predicador en tiempo de ejercicios" (cada año al menos se celebraba una tanda de ejercicios, y cada mes un retiro espiritual).

"Se repartieron entre la gente más necesitada del pueblo: 4 camas, 4 colchones, 50 sillas, 4 guardarropas,, y demás ropa que era en mucha cantidad y que seríamos cansados si tuviéramos que recordar".

¿Por qué si durante toda su vida fue tan generoso con la parroquia y con los necesitados todavía heredó tan considerable patrimonio? debido simplemente a su cuantioso patrimonio y a su vivir sumamente austero.

Consider que he d'acabar la meva sezilla aportació, amarada d'afecte agraint a D. Martí i a tots els que l'ajudaren a realitzar l'obra gegantina de l'ampliació del temple i la seva dotació amb nombrosos i valuosos elements, amb unes consideracions que surgeixen del contacte personal, al llarg de molts d'anys, amb els fruits

de l'incommensurable feina que fer Mn. truyols:

a) Com un home dotat de grans qualitats i sobretot de zel apostòlic i d'afany pel progrés integral d'Ariany.

b) La seva vida es desenrotllar dins un àmbit familiar i eclesial propici al seu caràcter generós.

c) L'oració era la font que enardia el seu esperit contemplatiu de la naturalesa (és sabut l'atractiu que la plaça i els seus voltants, per ell tenien i l'esforç per millorar-la) i sobretot dels homes a través dels quals evidenciava el seu autèntic amor cristià.

d) Fou sumament piadós, però també sumament preocupat per els problemes socials, tant és així que, inclús per afavorir l'àrdua labor dels pagesos, inicia un sindicat i una escola, també com a mitjà d'entreteniment i de formació musical funda una banda de cornetes i de tambors pels nins.

e) El pas del temps engendra més admiració i agraiment per les nombroses obres que realitzà en tots els aspectes, sols en l'aspecte cultural mos queda l'hermós retaule major procedent de la Parròquia vella de Manacor i l'orgue que Mn. Nadal Trias amb illusió ha emprès la difícil tasca de la seva restauració.

f) L'admiració per D. Martí, n'escluesc que tingúes les seves deficiències, perquè era un home normal.

g) El més exquisit homenatge que Ariany li ha rendit ha estat ni olvidar les seves ensenyances i conservar les obres (restauració fa poc de la teulada) que en el seu temps se realitzaren, no obstant ennobliaria Ariany dedicar-li tots els honors que sobradament se mereix.

Mateu Amorós, Pvre.

Trobareu ses solucions a sa pàgina 2 d'aquesta revista.

TEST CULTURAL

Ja que hem estat en temps d'eleccions, el test d'aquest número estarà dedicat a les mateixes a veure si les heu seguides amb atenció i coneixeu els resultats.

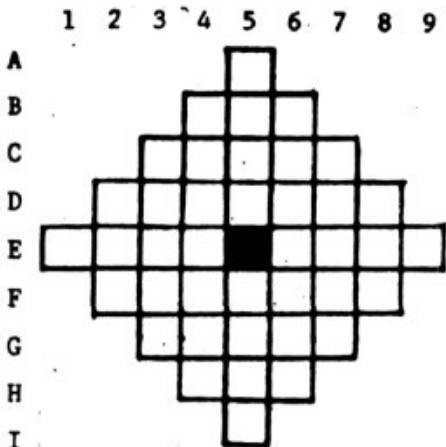
- 1) A Ariany, quin partit ha estat el més votat? - PSOE, - PSM, - UM, - PP
2) I a nivell de la Comunitat Autònoma? - PP, - PSM, - UM, - PSOE
3) I a nivell de tot l'Estat? - IU, - PSOE, - PP, - CDS
4) A nivell nacional, hi ha hagut algun partit que hagi obtingut majoria absoluta? - Si, el PP, - Si, el PSOE, - No, - Han quedat empatats.
5) I ara, ja deixen les eleccions generals i comencem a pensar en les regionals, que no ens donarem compte i també ja hi estarem abocats. Saps per quan estan previstes? - Per finals de 1993, - Per l'any 1994, - Per l'any 1995, - No s'en faran mai més.

LLETRES CREUADES

HORITZONTALS. A) Símbol químic del sofre. B) Mancat d'humitat. C) Privar de la vista. D) Pasta cuita de farina en forma d'una capsa rodona farcida de carn peix o verdura.(Pl). E) Lfíquid que circula pel sistema vascular principal dels animals. Paraula hebrea que significa "així sia" i que s'usa a la fi de moltes pregàries de la liturgia cristiana. F) Mala acció. G) Treure rama, criar branques els arbres. H) Part inferior del vegetal, que serveix per fixar la planta en la terra. I) La mateixa que A.

VERTICALS. 1) La mateixa que A. 2) Distància que hi ha entre el dit polze i el del dit petit, tenint la mà oberta i els dits estesos. 3) Midar una extensió de terra. 4) Porc salvatge. 5) Acció de segar. Prefix llatí que significa "mig" i que s'empra per a formar composts.(Rev). 6) Plataforma de taulons elevada en un lloc públic per estar-hi els personatges principals d'un acte solemne. 7) Remador. 8) Sis més un. 9) Consonant.

PENSAMENTS

- Lo important, no és tenir idees sino creure en elles. (José Mª. Martin Patino)
- No val el vaig esser, sino el som. (Tirso de Molina)
- No giris l'espatla als futurs possibles; abans d'estar segur de que no tens res per aprendre d'ells. (Richard Bach)
- Arribarà un dia en que els records seran la nostra única riquesa. (Paul Géraldy)
- Viure dins el cor dels que deixam, no és morir. (T. Cambell)

LLETRES BARREJADES

Com que imagin estaràs empapat de tot lo que afecta a la Mancomunitat del Pla, no tindràs cap problema per resoldre aquesta barreja de lletres ja que lo que has de trobar, és el nom de 10 dels 13 pobles que la integren.

S A E A R I A N Y A
E B D D T E O I C S
N N O I B D A N O P
C E I A S D A W S O
E L A G T R A Q T U
L L A L F T R Q I Y
L U D A K J T U T U
E B L L O R E T X D
S I N E U P P O I N
V A M O N T U I R I

REFRANYER POPULAR

- Quart creixent, serà diferent; quart minvant, serà semblant.
- Juny, comença s'estiu: tot riu i tot viu.
- Juny, juliol i agost, ni dona ni col ni most.
- Per un clau, es perd una ferradura; per una ferradura, un cavall; per un cavall, un cavaller.
- Pecat amagat, és mig perdonat.
- Per banc, es de sa cuina.
- Ses coses atropellades, no surten encertades.

Al llarg de la vida si una persona anotàs totes les coses rares vistes, escoltades o llegides em pareix que al final en sortiria un bon catàleg; cosa molt instructiva i digna d'admiració. He pensat escriure una llista així com em venen a la memòria. Les coses rares o que criden molt l'atenció deixen sovint un record inesborrable malgrat el pas del temps. Comecem amb allò de l'esclatasang que fa devers trenta anys que vaig veure davall un feix de pinassa a un coster de l'ermita de Betlem (Artà). Es tractava d'un esclatasang de dos pisos, si així s'ha de dir: un damunt l'altre. L'ermità Onofre felanitxer el me va mostrar. Una fotografia d'aquest exemplar ara tendria gran valor.

I ara parlem d'un gran dinar i... quin dinar! Un caçador arianyer, trescant a la recerca de qualche peça -conill o perdiu- passant per la Cova des Fum a Montblanc va veure en aquest lloc de carnatge pudent, ocellots rapaços, eriçons i llebres tots pegant una bona panxada. Sa Cova des Fum és o era un lloc a on els pagesos tiraven els animals morts: un cementeri de vaques, bísties, ovelles, etc. De manera que una llebre tant li és pasturar a l'herbei de la garriga com afartar-se de carn amb una olor que tira d'esquena. Això m'ho contà el meu pare que ho havia escoltat a la barberia mentre tallava cabells o afeitava barbes camperoles d'una setmana. En aquell temps no miraven prim.

Un dia a Binissalem a una casa que per mal nom

les deien de Can Real, vaig veure l'amo que truiant per dins ca seva era seguit per una mèllera domesticada i que no fugia mai.

Parlant d'ocells un altre dia en un corral d'Ariany vaig veure una cadernera vella, un miracle d'or i de vermell imitant la piuladissa dels pollets que trescaven amb la lloca. No direu que no sigui ber estrany que una cadernera amb el seu cant encisador vulgui imitar uns pobres pollets.

Un dels més bells records de la meua vida fou devers l'any 1948, la meua estada de quasi una setmana a l'illa de Cabrera. Era una meravella de llum, de paisatge i de solitud. A la platja s'hi veien sargantanes de molts colors com mai n'he vistes i això just ran de l'aigua marina. Era una abundància fora mida.

Una vegada remenant pedres d'un claper per carregar-les al carro, de sobte sortí una serp que s'havia engolit un dragó. Al rèptil encara li mancava empassar-se la coa que gaitava...

I per acabar. Estava pastant farina integral en una vella pastera mallorquina. A la pasta a l'estiu sovintegen les mosques. En un moment de repent una vespa davalla del sòtil furiosa agafant una mosca i desapareix rabent en qüestió de segons. La vespa caigué sobre la mosca com un falcó. Les vespes tenen fama de carniceres.

I basta per avui.

Llorenç Julià, Monjo de Montserrat.

Plenari

Resum de l'acta de la sessió ordinària de dia 17 de maig de 1993.

Contracte manteniment ABSIS.

Examinat el contracte presentat per ABSIS INFORMATICA, SL, pel manteniment de les aplicacions informàtiques que té instal·lades en aquesta Corporació, import del qual és de 19.814 ptes/anuals, es va acordar per unanimitat dels presents la seva aprovació.

Escrits i sol·licituts

Vist l'escrit presentat per l'associació de la tercera edat d'Ariany, per la qual sol·licita l'incloure en el pressupost general de la Corporació una subvenció amb destinació a l'esmentada associació, es va acordar per unanimitat dels presents el no accedir a la sol·licitud descrita que té marcada l'Ajuntament i que consisteix en no otorgar subvencions fixes o periòdiques, sinó més bé finançar, en lo possible, activitats puntuals que puguin realitzar les associacions i entitats d'Ariany.

Vist l'escrit tramès per la Mancomunitat Pla de Mallorca pel qual es sol·licita la rectificació o no de les obres a realitzar per l'escola de margers, es va acordar per unanimitat dels

presentes el ratificar-se en el projecte presentat en el seu dia i que consistia en forrar de pedra la paret de tancament de les instal·lacions esportives.

Pel Secretari s'informà que mitjançant escrit, de data 19 de març de 1993, del Centre de Gestió Cadastral d'Ariany, es procedirà a la revisió del Cadastre d'Urbana, durant els exercicis de 1993 i 1994, el qual surtirà efecte l'1 de gener de 1995.

Davant l'escrit tramès per la Coordinadora en Defensa de les Aigües de Sa Marineta, mitjançant el qual es presentarà la coordinadora i sol·licita la difusió i recollida de firmes en contra del transvassament de les aigües de Sa Marineta cap a Palma, es va acordar per unanimitat dels presents donar difusió de l'escrit mitjançant un edicte en el qual s'informa de l'existència d'un plec per a la recollida de firmes en contra de l'esmentat transvassament.

Torn obert de preguntes

Obert el torn de paraules, el Sr. Batle va informar de la situació en la que es troben les obres d'abastament d'aigua i sanejament, una vegada adjudicada pel Consorci d'Aigües el concurs per a la explotació i manteniment de les xarxes.

- Bon dia, anam fora son avui!

- Ara és hora de son, amb sa tasca que tenc jo de llevar pals.

- Jesus que ets d'exagerada, d'una palla en fas un taller.

- Saps que n'hi foteren de grava per aquí ets de ses siguis, hi devien tenir comissió.

- Idò haguessis fet com qualcú, que es primer dia ja va treure senalla i càvec i la va arreplegar tota.

- I que te penses que vaig fer, però cada vegada que plou en davalla, i amb sa cotxada que va cap a sa piscina aixequen una puta polsaguera que s'homo està ben atebacat d'es bronquios. I això que vaig posar plàstics a ses persianes perquè si no hi hauria pals fins allà on no dic.

- Idò posat-hi plàstic també.

- Somera!!!

- Ala idò, tu voldries tenir s'estopa i es cul calent, que no vares enxufar sa manguera tu per omplir sa cisterna?

- I tú com ho saps?

- Quaranta mil llamps, es motor tota sa nit va funcionar per omplir ets depòsits que buidàreu.

- Idò, jo me pensava que ja havien amollat.

- De pardala! però era per omplir sa piscina, no era per omplir ses cisternes.

- Que té més, jo t'arroteix no emplei sa piscina.

- Tú no ho saps si l'hauràs d'emplear amb aquesta calor que fa. Me pareix que mos espera un estiu ben someri, no mos quedarà més nemei que anar a posar es cul en remull.

- Jesus que ets de mal parlada, no i ara que han fet es vestuaris nous no farà tanta presa.

- Jo encara no les he vists.

- I jo hi vaig pegar una ullada es dia que vaig anar a votar, però no sé si encara les han estrenats.

- Deven esperar per ses festes que tonni venir en Cañelles.

- No ho sé!!! Ses coses han canviat, ja no són tan cul i merda com antes.

- I ara que vols dir amb això?

- O no ho saps?, es PP i UM ara són com es ca i es moix.

- Com que no s'haurien d'haver arreplegat mai. Cadascú a ca seva i Déu a casa de tots. Saps que hi anaven ets d'UM de confiats per ses eleccions, ell ja se pensaven governar a Madrid i tot.

- Per ventura hagués anat millor, ademés a n'es d'es PP tampoc les va anar tan bé.

- Jesus, aquesta política no m'entusiasme, a jo sa que m'interessa és sa d'es poble, i darrerament s'han fet moltes de coses.

- Sí, i amb aquest sò l'enterram.

- A n'es que enterrarem seran a n'es madrilitistes, s'altre dia vaig sentir que les mollaven trons, les donaven plátanos, jo no sé que les passava.

- Calla que d'aquesta es meu homo d'es disgust que té no m'ha ni escamesa, menos mal que també li agraden ses carreres de bicicletes i ara que ha començat es Tour tonnarà a cobrar.

- No n'hi deu haver cap d'es club ciclista d'Ariany que hi corri?

- Ca! aquets en tenen ben abastament amb sa volta d'es Pla.

- I que són molts?

- Ca!, devers una dotzena, però hi duen molta d'afició.

- No, si t'assegur que ara tot es deport, ciclistes, natació, judo, futbito... saps que són això? pardaleries, foten es temps i els doblers, en es nostro temps no hi havia tot això.

- No pot sofrir res, si per tú fos ets altres ni menjarien.

- O menjarien ben poc!

- Idò jo som ben diferent que tú, m'ho llevaria de sa

boca per donar-ho a n'ets altres.

- A jo ningú m'ha donat res, tot m'ho he hagut de guanyar.

- Idò es segur que no te suscriuràs a n'aqueta companya de l'esglèsia.

- Això són altres temes, amb ses coses de l'esglèsia no hi ric, vaig esser sa primera que me vaig apuntar.

- Ja és molt que no repicassin ses campanes.

- Ja repicaran quant vengui el Bisbe, que vendrà prest.

- O ha de venir?

- Fotre, han de confirmar i supòs que vendrà.

- Idò aniré a fer sa suscripció, convé que es Bisbe s'en digui una bona impresió d'es poble, no sia cosa que mos tonni fotre es capellà.

- Només mos faltaria aquesta!, en lo que mos va costar aconseguir-lo.

- Idò si ve es Bisbe, li pudriem tonnar moure lo d'es Local.

- Mira! amb una cosa esteim d'acord, perquè és una llàstima que aquell buc s'hagi d'abulir.

- Tant com va costar! No, i no crec que se tonni a obrir.

- Es que encara no sé quina idea tenen de tenir-lo tancat.

- Fosca no hi deu haver ningú que accepti ses condicions.

- Es que ja me diràs, a n'es poble sense local pareix que hi fa falta qualca cosa.

- Idò que se mogui qualca junta!. Don Nadal ja va dir que esteia disposat a escoltar, però si tothom calla davant i xerra darrera. pots estar segura que no s'arreglarà sa cosa.

- No, i hem d'esser naltros ses dones, perquè si hem d'esperar que ets homes facin res, s'ase serà mont de rialles.

- Res, m'en vaig a caminar un poc que hauré fotut sa meva hora xerrant, esper que en tonnar-mos veure ja poguem quedar par anar a fer un gelat a n'es local.